

77 MOEILIJKE VRAGEN VAN CHRISTENEN

WILLEM J. OUWENEEL

**MOEILIJKE
VRAGEN
VAN CHRISTENEN**

BIJBELSE ANTWOORDEN
OP DE MEEST GESTELDE
GELOOF SVRAGEN

Scholten Uitgeverij

©2025 Scholten Uitgeverij B.V.
info@scholtenuitgeverij.nl
www.scholtenuitgeverij.nl

Ontwerp omslag: Ruben Wolf | GRAVUS
Opmaak binnenwerk: Geertje van der Velde | Gewoon Geertje
Drukwerk: Drukcase
Eerste druk, augustus 2025
ISBN: 9789083534121
NUR: 700

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, met uitzondering van korte citaten gebruikt in recensies, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

VOORWOORD

Er gaat bijna geen dag voorbij of ik ontvang via de e-mail vragen over de Bijbel, over het christendom, over het geloofsleven. Sommige vragen zijn pure weetvragen: Wat betekent deze tekst precies? Wat staat hier letterlijk in de grondtekst? Dat zijn meer exegetische vragen. Maar andere vragen zijn heel praktisch van aard: Mijn dochter gaat met een ongelovige jongeman; wat moet ik doen? Als je ongehuwd samenwoont, ga je dan verloren? Of het zijn juist heel diepe theologische vragen: Is de Kerk het 'nieuwe Israël? Hoe komt een mens aan geloofs zekerheid? Wat betekent de 'inspiratie' van de Bijbel?

Weer andere vragen raken de grote geheimen van het leven; zeg maar: de 'Waarom?'-vragen. Waarom ben ik er überhaupt? Waarom al dat lijden in de wereld? Waarom gaat het de goeden vaak zo slecht en de slechten vaak zo goed? Waarom komt God niet tussenbeide? Waarom Jezus en niet Boeddha (of Confucius, of Mohammed)? Of vragen als: gaan Joden (of moslims) die het evangelie niet aannemen, maar wel (op hun manier) godvrezend zijn, toch voor eeuwig verloren?

Ik probeer zulke vragen via de e-mail te beantwoorden. Ook gaat het aantal vragen dat ik via de website groeieningeloof.nl heb beantwoord, intussen aardig richting de honderd (en mijn medebeantwoorder, Dato Steenhuis, heeft er al net zoveel

beantwoord). Het leek mij dienstig eens een aantal van mijn antwoorden die ik in de loop van meer dan vijf decennia gegeven heb, in boekvorm te verspreiden.

Hier zijn ze. Ik heb er 77 uitgekozen – omdat dat zo'n mooi getal is – en als ik er nu in blader, denk ik misschien: Ach, hoe heb ik *die* vraag nu kunnen vergeten? Nou ja, de lezer moet het er maar mee doen; 77 vragen, 77 pogingen tot een antwoord.

De vertalingen van Bijbelcitaten zijn van mijzelf; voor het Oude Testament heb ik mij vooral laten inspireren door de HSV en soms door NBV21, en voor het Nieuwe Testament door de Telosvertaling.

Onder veel vragenbeantwoordingen wordt verwezen naar eerdere publicaties van ondergetekende; zie de literatuurlijst aan het eind van dit boek.

Ten overvloede: bijna overal waar in dit boek 'hij' of 'hem' staat, zijn 'zij' en 'haar' natuurlijk mede inbegrepen.

Ik hoop en bid dat mijn beantwoordingen de lezer tot zegen mogen zijn.

Loerik (bij Houten), voorjaar 2025
Willem J. Ouweneel

MIJN GELOOFSBELIJDENIS

- 1) Ik geloof dat een mens God lief moet hebben boven alles en zijn naaste als zichzelf.
- 2) Ik geloof dat een mens dit niet uit zichzelf kan (althans niet op een wijze zoals God het bedoelt), maar alleen door wedergeboorte en krachtens de Heilige Geest.
- 3) Ik geloof dat er geen wedergeboorte is zonder verootmoediging over de eigen zonden en geloof in de persoon en het verzoeningswerk van Jezus Christus.
- 4) Ik geloof in Jezus Christus als de eeuwige Zoon van God, op Gods tijd mens geworden, gestorven aan het kruis voor de zonden van de gelovigen, lichamelijk opgestaan uit de doden en verheerlijkt aan Gods rechterhand.
- 5) Ik geloof in Jezus Christus, niet alleen als de Verlosser van de gelovige, maar ook als diens Heer en Meester; ik geloof dat het christenleven navolging van en gehoorzaamheid aan Christus is, uit liefde voor Hem.

- 6) Ik geloof dat deze gehoorzaamheid staat in het kader van het koninkrijk van God, dat is de wereldheerschappij van God, die Hij heeft toevertrouwd aan Jezus Christus, die allereerst de Gezalfde Koning van Israël is.
- 7) Ik geloof dat christendom tot op zekere hoogte vervuld jodendom is: ondenkbaar en onbegrijpelijk zonder de fundering ervan in het oudtestamentische Israël en zijn Torah en in de verbonden van God met zijn volk.
- 8) Ik geloof dat al degenen die waarachtig in Christus geloven (vanaf de Pinksterdag tot de wederkomst), samen de ene Kerk (of Gemeente) van God vormen, dat is het lichaam van Christus, waarvan Deze het hoofd is.
- 9) Ik geloof dat al de gelovigen samen ook de familie van God vormen: het geheel van alle kinderen van God, die het 'eeuwige leven' ontvangen hebben, dat is eeuwige gemeenschap met de Vader en de Zoon in de kracht van de Heilige Geest.
- 10) Ik geloof in de aanstaande wederkomst van Christus, de opstanding van de doden en de vestiging van zijn rijk van vrede en gerechtigheid.

I. DE BIJBEL

1

Wat bedoelen christenen precies wanneer zij zeggen dat de Bijbel door God 'geïnspireerd' is?

De Bijbel is een wonderbaarlijk boek, dat door de eeuwen heen vele miljoenen mensen geïnspireerd heeft. Dat is een mooie openingszin, lijkt me, die meteen illustreert dat je met dat woord 'geïnspireerd' goed moet omspringen. *Mensen* kunnen 'geïnspireerd' worden door de Bijbel, maar dat is heel wat anders dan dat de *Bijbel zélf* 'geïnspireerd' is. Let wel: niet de Bijbelschrijvers zijn 'geïnspireerd' om de diverse Bijbelboeken op te schrijven. Nee, de *Bijbel* is geïnspireerd, en dat verschil moeten we goed begrijpen. Dat ga ik uitleggen.

Het woord 'inspireren' komt uit het Latijn. De Biblia Vulgata – de antieke Latijnse Bijbelvertaling – zegt dan ook: *omnis scriptura divinitus inspirata*, dat is: 'alle Schrift is goddelijk geïnspireerd' (2 Tim. 3:16). *Spir(itus)* betekent 'geest', maar ook adem', en dat zie je terug in de oorspronkelijke Griekse tekst: *pasa graphè theopneustos*. Voor iemand die geen Grieks geleerd heeft, is dit toch geen moeilijke zin: *graphè* betekent 'schrift' (denk maar aan fotografie en geografie), *theo-* betekent

‘God’ (denk maar aan theologie) en *pneu-* betekent ‘geest’ óf ‘adem, luchtstroom’ (denk maar aan een pneumatische boor, die op luchtdruk werkt). Er staat dus eigenlijk: ‘alle Schrift is door God geademd’. God heeft de Bijbeltekst ‘uitgeblazen’, oftewel die in de Bijbelschrijvers ‘ingeblazen’.

Ik zou best een aantal boeken kunnen noemen waarbij de *schrijvers* duidelijk ‘geïnspireerd’ waren, zoals *De navolging van Christus* door (de katholieke) Thomas a Kempis of *De christenreis naar de eeuwigheid* door (de protestant) John Bunyan. Let wel: ik noem de *schrijvers* geïnspireerd (aangemoedigd, geactiveerd door God). Maar hun (onvolmaakte) *boeken* waren niet geïnspireerd, dat wil zeggen ‘ingeblazen’ door God in de oren en harten van de schrijvers, en dus volmaakt. Dat kun je alleen van de Bijbel zeggen. Dat is letterlijk ‘Woord van God’, door Hemzelf ‘ingefluisterd’ in de schrijvers. En dat geldt alleen voor de Bijbel, en voor geen enkel ander boek. (Het geldt zelfs niet voor de zogenoemde deuterocanonieke boeken, die volgens katholieken wel, maar volgens protestanten én Joden niet door God ‘geïnspireerd’ zijn.)

Nu moet je dat niet verkeerd begrijpen. De Bijbelschrijvers waren geen stenografen of dictafoons; ze waren geen mensen die klakkeloos opschreven wat hun werd ingefluisterd. Hoe kun je anders verklaren dat de schrijvers van de Bijbelboeken daarin ook vaak hun eigen wederwaardigheden beschrijven en persoonlijke boodschappen doorgeven? Een mooi voorbeeld is wat Paulus aan zijn jongere medewerker Timotheüs schrijft: ‘Tychicus heb ik naar Efeze gestuurd. Als je komt, breng dan de mantel mee die ik in Troas bij Carpus achtergelaten heb, en de boeken, vooral de perkamenten. Alexander de kopersmid heeft mij veel kwaad berokkend; de Heer zal hem vergelden naar zijn werken’ (2 Tim. 4:12-14). Dit en andere verzen laten zien dat de Bijbel niet alleen een goddelijk boek, maar ook een door en door menselijk boek is.

Je zou hier een vergelijking met de Here Jezus kunnen maken. Deze was, om het wat aards uit te drukken, honderd procent God en honderd procent mens (zie deel III). Zo is ook de Bijbel honderd procent een goddelijke boek – precies zoals God het heeft gewild. Maar het is ook honderd procent een menselijk boek, door mensen ontworpen en opgeschreven. Vergelijk bijvoorbeeld het begin van het Lukas-Evangelie, waar Lukas vertelt over de ‘voorstudies’ die hij had gemaakt om zijn Evangelie te kunnen schrijven: ‘Aangezien velen ondernomen hebben een verhaal op te stellen over de zaken die zich onder ons voltrokken hebben, (...) heeft het ook mij goed gedacht, *na alles van voren af aan nauwkeurig onderzocht te hebben*, het in geregelde orde aan u te schrijven, hoogede Theófilus, opdat u de zekerheid kent van de dingen waarin u bent onderwezen’ (Luk. 1:1-4). Alles wat Lukas opschreef, was van tevoren zorgvuldig door hem bestudeerd en overdacht, zoals iedereen doet die een historisch werk schrijft. Maar tegelijk zeggen wij dat het Lukas-Evangelie goddelijk geïnspireerd is, en dat geldt voor duizenden andere historische of religieuze geschriften beslist *níét*.

Ten slotte noem ik nog deze mooie passage: ‘Weet dit eerst, dat geen profetie van de Schrift een eigen uitlegging heeft. Want niet door de wil van een mens werd ooit profetie voortgebracht, maar heilige mensen van Godswege hebben, door de Heilige Geest gedreven, gesproken’ (2 Petr. 1:20-21). De Bijbelschrijvers werden bij het schrijven *gedreven* door God de Heilige Geest, zoals bladeren gedreven worden door de wind. Het gaat dan ook steeds om Gods woorden, niet de woorden van de schrijvers, ook al waren die bij het schrijven wel degelijk hoogstpersoonlijk en actief betrokken.

Een typisch voorbeeld van inspiratie, waarbij de Bijbelschrijvers zelf niet eens altijd wisten waarover ze precies schreven, is 1 Petrus 1:10-11: ‘... profeten (...) die van de voor jullie [bestemde] genade geprofeteerd hebben, terwijl zij navorsten

welke of wat voor tijd de Geest van Christus die in hen was, aanduidde, toen Hij tevoren getuigde van het lijden dat over Christus [zou komen] en van de heerlijkheden daarna'. Door Gods Geest geleid schreven de Bijbelschrijvers soms over dingen die zijzelf nog niet *konden* begrijpen, maar die pas met de komst van Christus duidelijk zijn geworden. Hoe konden zij die dingen dan toch opschrijven? Doordat hun die woorden door God werden *ingegeven*.

*Zie voor een veel uitvoeriger beantwoording: **Het Woord van God**, hoofdstuk 7 en 8.*

2

Waarom zou de Bijbel beter zijn de Koran of de Veda's?

Persoonlijk heb ik nogal wat in de Koran (het heilige boek van de islam) gelezen, en ook een beetje in de Rig-Veda (een heilig boek van de hindoes). Om eerlijk te zijn vind ik de Bijbel veel mooier en interessanter dan de Koran en de Veda's, maar dat is natuurlijk heel subjectief. Bovendien is het niet erg ter zake doende. Stel je voor dat iemand aan een bepaalde ziekte lijdt en daarvoor een geneesmiddel X krijgt voorgeschreven. Stel je nu eens voor dat die persoon tegen de dokter zou zeggen: 'Dokter, ik geef toch de voorkeur aan geneesmiddel Y, want dat vind ik veel lekkerder smaken.' Wat zou de dokter dan antwoorden? 'Beste patiënt, het gaat er niet om welk middel u het lekkerst vindt smaken, maar welk middel het meest geschikt is om u van uw ziekte af te helpen!'

Maar misschien vraagt u: 'Hoezo? Zijn die heilige boeken dat bedoeld om je van een bepaalde ziekte (in welke zin dan ook) af

te helpen?' Nu, in ieder geval beogen al die boeken ons te *helpen*: om 'ergens' van te genezen, of gewoon om geestelijk te groeien, dichterbij God (of de goden) gebracht te worden, beter de dingen van de wereld te begrijpen, beter onszelf te begrijpen, enzovoort. Het Oude Testament (Joden zeggen: de Tenach) biedt ons de Torah, dat is de wet van Mozes, die in het Nieuwe Testament ontwikkeld wordt tot de 'wet van Christus' (Gal. 6:2, de 'Torah van de Messias'). Als je tot Christus gedoopt wordt, is het de bedoeling dat je meteen onderwezen gaat worden in de geboden van Jezus Christus (Matt. 28:19). Immers, Hij heeft zelf gezegd: 'Als jullie Mij liefhebben, bewaar dan mijn geboden' (Joh. 15:15,21). De Bijbel is dus een boek vol leefregels.

Als je die 'ontwikkeling' van de wet van Mozes tot de 'wet van Christus' wilt begrijpen, lees dan eens aandachtig Mattheüs 5. Hier spreekt Jezus nergens de Tien Geboden tegen (al mag het soms zo lijken), maar Hij diept er verscheidene uit om hun ware betekenis aan het licht te brengen. In de brieven van Paulus vind je daarvan nog veel meer voorbeelden (zie vraag 29).

Wat het naleven van geboden betreft, lijkt er hoogstens een gradueel verschil te zijn met islam en bijvoorbeeld boeddhisme, en ik noem er ook even het jodendom bij. Als je tot het jodendom overgaat, moet je, als je een man bent, je laten besnijden en moet je de *halachah* leren, dat is het geheel van alle joodse geboden. Als je tot de islam overgaat, moet je meteen leren wat de islam van jou verwacht, namelijk de 'vijf zuilen' van de islam. Die omvatten de geloofsbelijdenis, de vijf dagelijkse gebeden, de aalmoezen, het vasten (in de maand Ramadan) en, zo mogelijk, een bedevaart naar Mekka. Als je tot het boeddhisme overgaat, moet je het Achtvoudige Pad leren bewandelen: (komen tot) het juiste begrip (of inzicht), de juiste gedachten (bedoelingen), het juiste spreken, het juiste handelen, de juiste manier om in je levensonderhoud te voorzien, de juiste inspanning en de juiste meditatie.

Als je het zo bekijkt, lijken alle hoofdgodsdiensden op elkaar: *ze vertellen je allemaal wat een goed of wijs mens moet denken, zeggen en doen.* Maar er zijn minstens twee reusachtige verschillen.

Het eerste verschil is dat de Bijbel de mens voorhoudt dat hij van nature helemaal niet *in staat* is om het juiste te denken, te zeggen en te doen. Hoewel de oude rabbi's het Oude Testament zo goed kennen, hebben zelfs zij zo'n vergaande uitspraak nauwelijks ooit gedaan (ondanks bijv. Gen. 8:21; Ps. 14:2-3). Mij vertelt de Bijbel (en het Nieuwe Testament nog iets duidelijker; zie bijv. Rom. 3:9-20) dat er eerst iets heel ingrijpends met de mens moet gebeuren voordat hij kan denken, spreken en handelen op de manier zoals God het wenst.

In het Oude Testament lezen we al dat 'de gedachten [of bedenksels] van het menselijk hart slecht zijn vanaf zijn jeugd' (Gen. 8:21) en dat er geen mens is die niet zondigt (1 Kon. 8:46; zie ook Job 4:17; 15:15-16). We lezen ook dat God te rein van ogen is om het kwaad te aanschouwen en dat Hij ongerechtigheid niet kan aanzien (Hab. 1:13). Daarom is de mens, als het erop aankomt, volstrekt afhankelijk van Gods genade en barmhartigheid om toch nog het goede einddoel te bereiken: God is 'barmhartig en genadig, geduldig, rijk aan goedheid en trouw' (Ex. 34:6; Neh. 9:17; Ps. 86:15; 103:8; 145:8; Joël 2:13; Jona 4:2). Daarom is God niet alleen de Schepper van de mens, maar Hij is ook diens Verlosser (als de mens zich tenminste wil laten verlossen): '[God] zal Israël verlossen van al zijn ongerechtigheden' (Ps. 130:8), voor zover Israël zich althans voor God verootmoedigt en zijn zonden belijdt (Jes. 57:15; 59:20) (en datzelfde geldt voor niet-Joden; Jona 3:6-10).

Welke vormen van 'verlossing' hebben moslims, hindoes en boeddhisten de mensen te bieden? Hoogstens verlossing op grond van de eigen inspanningen van mensen. Verlossing betekent in zulke godsdiensden altijd *zelf*verlossing. Het zijn gods-

diensten die niet (willen) weten van de volstreckte *hulpeloosheid* van de mens, die voor zijn verlossing geheel en al afhankelijk is van Gods vergeving en verlossing. Let wel: daarbij blijven Gods geboden volledig overeind staan! Maar die kunnen pas volbracht worden door hen die leven *vanuit* Gods vergeving en verlossing. Het houden van Gods geboden is niet een *voorwaarde* voor de verlossing, maar wel een (noodzakelijk) *gevolg* van de verlossing (zie vraag 33).

Dit wordt in het Nieuwe Testament nog veel duidelijker doordat daar de persoon van Jezus Christus ten tonele verschijnt. Hier komen we tot het *tweede* grote verschil. Jezus was niet slechts een 'godsdienstig leider', zoals Mozes dat primair was in Israël, Boeddha primair onder de Indiërs, Confucius primair onder de Chinezen en Mohammed primair onder de Arabieren. Let daarbij minstens op de drie volgende verschillen tussen Jezus enerzijds en mannen als Mozes, Mohammed, Boeddha en Confucius anderzijds:

- (a) Jezus was geen 'gewoon' mens (zoals Mozes, Boeddha, Confucius en Mohammed), nee, Hij was de Zoon van God; in Hem is *God zelf* onder de mensen komen wonen (Joh. 1:1-3,14,18; Rom. 9:5; Tit. 2:13; 1 Joh. 5:20; zie over Hem nader in hoofdstuk III). Vooral Mozes en Mohammed zouden de gedachte dat zij een 'incarnatie' (verschijning in vleeselijke gedaante) van God zouden zijn, verontwaardigd van de hand hebben gewezen.
- (b) Jezus is niet alleen gestorven, maar Hij is ook uit de dood opgestaan en ten hemel gevaren. Mozes is op de berg Nebo begraven (Deut. 34:5-6); niemand weet precies waar, maar zijn graf is er nog steeds. Mohammed ligt in Medina begraven, en zijn graf is er nog steeds. Confucius ligt in Qufu begraven, en zijn graf is er nog steeds. Boeddha werd gecremeerd en zijn as werd onder zijn volgelingen verdeeld. Maar nu het verschil: Jezus werd ook